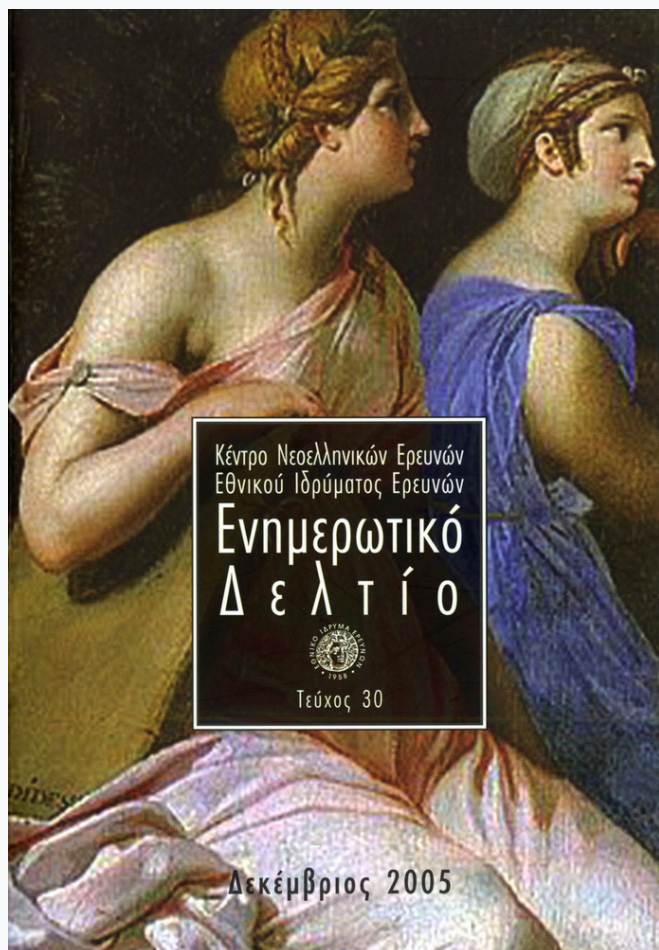

Ενημερωτικό Δελτίο

Τόμ. 30 (2005)

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

doi: [10.12681/news.31](https://doi.org/10.12681/news.31)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ. (2008). *Ενημερωτικό Δελτίο*, 30, 52–59. <https://doi.org/10.12681/news.31>

Τα Σεμινάρια του ΚΝΕ

Τα Σεμινάρια του ΚΝΕ συνεχίστηκαν και κατά το 2005 με ικανοποιητική συχνότητα, προσφέροντας την ευκαιρία διαλόγου και προβληματισμού πάνω σε μια ευρύτατη θεματολογία στον χώρο των επιστημών του ανθρώπου. Στο βήμα των σεμιναρίων διασταυρώθηκαν, κατά το 2005, τα μέλη του ΚΝΕ με πολλούς επισκέπτες ερευνητές, που περαστικοί από την Αθήνα θέλησαν να μας ενημερώσουν για τις επιστημονικές τους αναζητήσεις, να μας ωφελήσουν και να ωφεληθούν από τις ερωτήσεις μας. Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι με τη συμπλήρωση μιας πενταετούς τακτικής λειτουργίας των Σεμιναρίων της Παρασκευής έχει καθιερωθεί στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών ένα βήμα επιστημονικού διαλόγου που συντείνει στην προαγωγή της βασικής έρευνας στις επιστήμες του ανθρώπου στη χώρα μας.

11 Φεβρουαρίου 2005

Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης - Γιάννης Κουμπουρλής, "Νεοελληνική Ιστοριογραφία, 15ος - 20ός αι."

11 Μαρτίου 2005

Paolo Odorico, "Ο Νίκανδρος της Κέρκυρας. Ένα έργο και μία έκδοση πολύ προσωπικά"

18 Μαρτίου 2005

Κατερίνα Γαρδίκια, "Η ιστορία της ελονοσίας στη νεώτερη Ελλάδα, 19ος-20ός αιώνας"

8 Απριλίου 2005

Κωνσταντίνος Μιχαηλίδης, "Vernacular architecture in post-byzantine Aegean: the Kastro of Kimolos"

13 Μαΐου 2005

Veronica della Dora, "From Emblem to Field: Mount Athos in the Western Antiquarian Tradition"

3 Ιουνίου 2005

Maria Fusaro, "The 'Giudici del Forestier' (The Foreigners' Court) in 16th and 17th century Venice"

17 Ιουνίου 2005

Josef Matula, "Georgios Gemistos Plethon beyond Byzantium. The reception of his thought from the 15th to the 19th century in Western and Eastern Europe"

16 Σεπτεμβρίου 2005

Πάρις Κονόρτας, "'Ελληνες', 'Βούλγαροι' και 'Τούρκοι' στη Θράκη"

14 Οκτωβρίου 2005

Peter Mackridge, "Μια γλώσσα κατ'είκόνα του έθνους: η ελληνική και μερικές άλλες παράλληλες περιπτώσεις"

9 Δεκεμβρίου 2005

Θύμιος Νικολαΐδης - Ιόλη Βιγγοπούλου, "Η Κίνα σήμερα"

Χρονικότητες

Υπεύθυνος: Σπύρος Ασδραχάς

Με πεδίο παρατήρησης τη νεώτερη ελληνική ιστορία, το Σεμινάριο της χρονιάς αυτής (2005-2006) έχει ως επίκεντρο τις "χρονικότητες", όπως αυτές αναδεικνύονται σε δύο επίπεδα: α' στις ιστοριογραφικές περιοδολογήσεις και β' στη ρητή δήλωση (ή στη συνδήλωση) του χρόνου στις αφηγηματικές πηγές. Με προφανή την αναφορά στη μπρωντελιανή τριπλή διάσταση του ιστορικού χρόνου, δίνεται κυρίως έμφαση στη συνύπαρξη διαφορετικών χρόνων ανάλογα με τα πεδία παρατήρησης, ανάμεσα στα οποία εκπρεπή θέση έχουν τα διανοητικά· πρόκειται, επίσης, για την επίπτωση της συγκυρίας στην ανασηματοδότηση των χρονικών διαρκειών και τη διαφοροποιητική ή τη σταθεροποιητική της λειτουργία. Οι χρόνοι της αγροκτηνοτροφικής οικονομίας, της εμπορικής διακίνησης αλλά και η παγίωση και συνάμα νοηματική διεύρυνση των πρωταρχικών χαρακτήρων των διανοητικών σταθερών συνιστούν το πολύπλεγμα μέσω του οποίου επιζητείται να φανεί η αποδεικτική αξία των ιστοριογραφικών κατασκευών και των μαρτυριών εκείνων που δεν ανήκουν σε ένα ιστοριογραφικό σχέδιο πρόσληψης του χρόνου, χωρίς αυτό να σημαίνει την απουσία από τη συνείδηση των μαρτύρων της πρόσληψης μιας χρονικότητας με πολλαπλά υπόρρητα σημαινόμενα και βιώσεις. Το Σεμινάριο έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου (Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας).

Θέματα ιστορίας της πολιτικής σκέψης: θεωρίες του συντηρητισμού

Υπεύθυνος: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Κατά το φθινοπωρινό εξάμηνο του έτους 2005-2006 το σεμινάριο "Θέματα ιστορίας της πολιτικής σκέψης" είχε ως ειδικό αντικείμενο τις θεωρίες του συντηρητισμού. Αφού σε προηγούμενα χρόνια στο σεμινάριο παρουσιάστηκαν τα θέματα "Θεωρίες του εθνικισμού", "Διαφωτισμός: Ευρωπαϊκός και Νεοελληνικός" και πιο πρόσφατα "Νεότερος Πολιτικός Ουμανισμός", μετά από πρόταση μελών του σεμιναρίου η εφετινή προβληματική περιστράφηκε γύρω από τις θεωρίες του συντηρητισμού από την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης ως τα μέσα του εικοστού αιώνα. Οι συναντήσεις διεξάγονται κανονικά στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ως ανοιχτό σεμινάριο προσιτό και σε άλλους ενδιαφερομένους επί πλέον των τακτικών μελών του σεμιναρίου. Στο σεμινάριο εξετάστηκαν οι καταβολές της πολιτικής θεωρίας του συντηρητισμού στα εμβληματικά κείμενα του Edmund Burke, οι κριτικές της Γαλλικής Επανάστασης ως αρχέτυπα της συντηρητικής πολιτικής επιχειρηματολογίας, τα αντεπαναστατικά ρεύματα του 19ου αιώνα και η αλληλεπίδρασή τους με τον ρομαντισμό, η ιδεολογική διαπλοκή με τον συντηρητικό φιλελευθερισμό, η θεωρία του ισχυρού κράτους και της ισορροπίας των δυνάμεων, οι ιδιαιτερότητες των παραδόσεων της συντηρητικής πολιτικής σκέψης σε εθνικά πλαίσια, η εμφάνιση του ριζοσπαστισμού της δεξιάς στα τέλη του 19ου αιώνα ως προανάκρουσμα των ακραίων κινημάτων του 20ού αιώνα. Το σεμινάριο ολοκληρώνεται με αναφορές στη σκέψη των σοβαρών εκπροσώπων της συντηρητικής πολιτικής σκέψης της Μεταπολεμικής εποχής (Michael Oakeshott, Elie Kedourie κ.ά.).

Μεταπτυχιακό Σεμινάριο

Ιστορία της Ελληνικής Ιστοριογραφίας, 18ος-20ός αι.

Υπεύθυνος: Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, διευθυντής ερευνών ΚΝΕ/ΕΙΕ

Συνεργάτες: Γιάννης Κουμπουρλής, ερευνητής ΚΝΕ/ΕΙΕ

Δημήτρης Αρβανιτάκης, επιστημονικός συνεργάτης Μουσείου Μπενάκη

Βαγγέλης Καραμανωλάκης, επιστημονικός συνεργάτης ΑΣΚΙ

Το Σεμινάριο είναι ενταγμένο στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών "Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία" του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου (κατεύθυνση "Νεότερη Ιστορία").

Διεξάγεται κάθε Πέμπτη, 18.30-21.30, στο ΚΝΕ/ΕΙΕ, αίθουσα 511.

Ι. Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης: *Από τη Χρονογραφία στην κοσμική παγκόσμια Ιστορία (1750-1832)*. Εξετάζεται η γένεση της ιστορικής συνείδησης του λόγιου, κυρίως, ελληνισμού στα χρόνια του Διαφωτισμού. Μέσα από τα έντυπα ιστορικά βιβλία (και συ-

μπληρωματικά τα χειρόγραφα) διερευνώνται οι συντελεστές και οι διαδικασίες της παραγωγής τους: συγγραφείς, μεταφραστές, ερانيστές-συμπλητές, εκδότες και τυπογράφοι. Αναζητούνται τα πρότυπα και παραβάλλονται με τα ελληνικά έργα. Παράλληλα παρακολουθείται η πορεία της παραδοσιακής χρονογραφίας, ο βαθμός που εκσυγχρονίζεται ή απλώς αναπαράγεται. Το ζητούμενο είναι οι ροπές που τείνουν να δημιουργήσουν το νέο είδος, και να εισαγάγουν έτσι τον ιστορισμό, παραμερίζοντας την "από κτίσεως κόσμου" εκκλησιαστική χρονογραφία και αντικαθιστώντας την με ιστορία παγκόσμια και κοσμική. Παράλληλα εξετάζονται οι σχετικές μαρτυρίες που φανερώνουν την υποδοχή του νέου είδους από το αναγνωστικό κοινό: τις επιδοκμασίες, τις αναγνώσεις, τις αντιδράσεις και το αποτέλεσμα τους στη δημιουργία του είδους.

2. Δημήτρης Αρβανιτάκης: *Ένα παράδειγμα τοπικής ιστοριογραφίας: Επτανησιακή Ιστοριογραφία (18ος-19ος αι.)*. Θα εξεταστεί η ιστοριογραφική παραγωγή των νησιών του Ιονίου σε συνδυασμό με τις ιδιαίτερες ιστορικές τύχες της περιοχής. Μέσα από τη μελέτη των σημαντικότερων κειμένων, θα διερευνηθούν ο χαρακτήρας και τα πρότυπα αυτής της ιστοριογραφίας, η διαφοροποίηση των σχετικών ιδεών μέσα στο χρόνο και η διαμόρφωση της "ιστορικής σχολής της Επτανήσου". Τέλος, με βάση τα ίδια αυτά κείμενα, θα επισημανθούν οι τρόποι κατανόησης της ιστορικής πραγματικότητας και οι άξονες διαμόρφωσης της συνείδησης του τόπου, των ταυτοτήτων και των συνδέσεων, σε μια περίοδο πριν -ή και παράλληλα με- την εθνική ιστοριογραφία.

3. Γιάννης Κουμπουρλής: *Η ελληνική εθνική ιστοριογραφία (Μ. Ρενιέρης, Γ. Πεντάδης-Δάρβαρης, Σπ. Ζαμπέλιος, Κ. Παπαρρηγόπουλος)*. Η μετάβαση από μια "ιστορία της Ελλάδας" σε μια "ιστορία του ελληνικού έθνους" στο επίπεδο της ιστορικής οντολογίας, της μεθοδολογίας της ιστορικής έρευνας και της περιοδολόγησης του ιστορικού χρόνου: α'. Ιστορισμός και πολιτικός ρομαντισμός: οι θεωρητικές προϋποθέσεις της συγκρότησης της εθνικής αντίληψης για την ιστορία. (i) Από την παγκόσμια ιστορία του Διαφωτισμού στις εθνικές ιστορίες του ρομαντισμού. (ii) Από τον "περιούσιο λαό" της παραδοσιακής ιστοριογραφίας στο "κλητό έθνος" της εθνικής ιστοριογραφίας. β'. Η διαμόρφωση των "ιστορικών δικαίων του ελληνισμού" και η ένταξη της μακεδονικής και της βυζαντινής περιόδου στην "ιστορία του ελληνικού έθνους". Ο ρόλος του "εθνικού ιστορικού" στη σκέψη των Ελλήνων εθνικών ιστοριογράφων. γ'. Οι πηγές της εθνικής ιστορίας: από την κριτική των ιστορικών πηγών της παραδοσιακής χρονογραφίας στη συνειδητή "παρapoίηση" των ιστορικών δεδομένων.

4. Βαγγέλης Καραμανωλάκης: *Η ιστορική επιστήμη από τον Σπυρίδωνα Λάμπρο στον Απόστολο Βακαλόπουλο*: α'. Όροι διαμόρφωσης της ιστορικής επιστήμης στην Ελλάδα του τέλους του 19ου αιώνα: η διαχείριση του τρίσημου σχήματος του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου και η επιστημονική ιστορία του Σπ. Λάμπρου. β'. Η συγκρότηση της μελέτης του Βυζαντίου και της νεότερης ελληνικής ιστορίας ως αυτόνομων περιόδων. γ'. Η αντιμετώπιση του κομμουνισμού: όψεις της ακαδημαϊκής ιστοριογραφίας στον μεσοπόλεμο. δ'. Μετακινώντας τα όρια: νέες θεωρήσεις και διευρύνσεις του εθνικού παρελθόντος στον ασερισμό της συνέχειας.

5. Γιάννης Κουμπουρλής: *Η ελληνική μαρξιστική ιστοριογραφία στο πρώτο μισό του*

20ού αιώνα (Γ. Σκληρός, Γ. Κορδάτος, Γ. Ζεύγος, Σ. Μάξιμος). α'. Μαρξιστική και εθνική ιστοριογραφία: συνέχειες και ασυνέχειες. Από την κριτική της έννοιας του "έθνους" στη διαμόρφωση της έννοιας του "λαού". β'. Οι Έλληνες μαρξιστές και το Βυζάντιο: από την απαξίωση του "βυζαντινού φεουδαρχισμού" στην αναζήτηση των "πηγών της νεοελληνικής εθνότητας" στο ύστερο Βυζάντιο. γ'. Οι μαρξιστικές ερμηνείες του Εικοσιένα ως παράγωγα διαφορετικών αναλύσεων για την ταξική πραγματικότητα της ελληνικής κοινωνίας και την κατεύθυνση της επαναστατικής μεταβολής της. Η διαμάχη για τη φυσιογνωμία και τον ιστορικό ρόλο της ελληνικής "αστικής τάξης". δ'. Τάξεις και έθνη: οι "αντικειμενικές" και οι "υποκειμενικές" συνθήκες της ιστορικής διαμόρφωσής τους στον ιστοριογραφικό λόγο των Ελλήνων μαρξιστών.

6. Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης: *Η ιστοριογραφία της Επανάστασης του 1821 (19ος-20ός αι.)*. Απομνημονεύματα και Ιστορίες των αυτοπτών. Υπομνήματα και αρχειακές πηγές. Συναγωγές πηγών. Η εθνική, η μαρξιστική και η ακαδημαϊκή ιστοριογραφία. Ιδεολογήματα, μύθοι και στερεότυπα.

Τα Σεμινάρια της Ερμούπολης 2005

(Ερμούπολη Σύρου, 28 Ιουνίου - 10 Ιουλίου 2005)

Το Επιστημονικό και Μορφωτικό Ίδρυμα Κυκλάδων και το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών οργάνωσαν και φέτος, για 21η χρονιά, στην Ερμούπολη της Σύρου από τις 28 Ιουνίου έως τις 10 Ιουλίου τα "Σεμινάρια της Ερμούπολης 2005". Τα "Σεμινάρια της Ερμούπολης" από την έναρξή τους προσπάθησαν —εκτός από την καλλιέργεια της ιστορικής έρευνας που αποτελούσε βασική τους επιδίωξη— να υπηρετήσουν την ανάγκη επικοινωνίας συγγενών κλάδων των ανθρωπιστικών επιστημών και επιχείρησαν να αποτελέσουν έναν ζωντανό χώρο ανταλλαγής απόψεων και προβληματισμών, σε ένα περιβάλλον οικείο και ευχάριστο, χωρίς τις δεσμεύσεις και τους τύπους που επιβάλλουν οι επιστημονικές ημερίδες που διενεργούνται στα μεγάλα αστικά κέντρα. Το νησί της Σύρου και η όμορφη πόλη της Ερμούπολης, με το ιστορικό της βάρος και την πνευματική της παράδοση, υπήρξαν όλα αυτά τα χρόνια ο κατάλληλος, φιλόξενος χώρος δεξίωσης των Σεμιναρίων.

Τα "Σεμινάρια της Ερμούπολης 2005" οργανώθηκαν στο κτίριο των ΓΑΚ νομού Κυκλάδων και στο Βιομηχανικό Μουσείο Ερμούπολης. Ενισχύθηκαν οικονομικά από το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠΕΑΕΚ), το Κληροδότημα Δημητρίου και Λιλίκας Μωραΐτη Σύρου και το "Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς" προς τους οποίους οι διοργανωτές των Σεμιναρίων εκφράζουν τις θερμές τους ευχαριστίες. Επίσης ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζονται προς την προϊσταμένη των ΓΑΚ του Νομού Κυκλάδων κυρία Αγγελική Ψιλοπού-

λου και το προσωπικό των Αρχείων για τη φιλοξενία και την αμέριστη συμπαράστασή τους στη διεξαγωγή των Σεμιναρίων.

Στον θεματικό κύκλο των φετινών Σεμιναρίων περιελήφθησαν θέματα σχετικά με τον ρόλο των επιστημών στη σύγχρονη κοινωνία, την οικολογία και την περιβαλλοντική πολιτική στην Ελλάδα, τη μετανάστευση και τις ιδιαίτερες επιπτώσεις της σε σχέση με το φύλο των μεταναστών, τους όρους και τις συνθήκες άσκησης της δημόσιας πολιτιστικής πολιτικής στις ποικίλες εκφάνσεις του πολιτισμού, τη λογοτεχνία και τη λογοτεχνική κριτική. Μια θεματική ενότητα ήταν αφιερωμένη στη διερεύνηση όψεων της ιστορίας της Σύρου από τον 16ο έως τον 20ό αιώνα, στη συγκρότηση και ανάπτυξη της Ερμούπολης και στην παρουσία της στη νεοελληνική λογοτεχνία. Αναλυτικότερα, οι τίτλοι των θεματικών ενότητων ήταν οι ακόλουθοι: "Επιστήμες και Κοινωνική Δικαιοσύνη", "Η πολιτική οικολογία στην Ελλάδα", "Μετανάστευση και φύλο", "Συριανό ιστορικό Εργαστήριο: Όψεις της ιστορίας της Ερμούπολης", "Από τις πολιτιστικές πρακτικές στην πολιτιστική πολιτική", "Το κείμενο, ο αναγνώστης, κι ανάμεσά τους η κριτική". Στις εργασίες των Σεμιναρίων έλαβαν μέρος περισσότεροι από εκατό επιστήμονες των ανθρωπιστικών και θετικών επιστημών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Το πλήρες πρόγραμμα των Σεμιναρίων βρίσκεται αναρτημένο στην ηλεκτρονική σελίδα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών: www.eie.gr

Συνάντηση

Επιστήμες και Κοινωνική Δικαιοσύνη

(Σεμινάρια της Ερμούπολης, 28-30 Ιουνίου 2005)

Το πρόγραμμα "Ιστορία των επιστημών" του ΚΝΕ/ΕΙΕ, διοργάνωσε σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών μια συνάντηση στο πλαίσιο των Σεμιναρίων της Ερμούπολης με τίτλο: *Επιστήμες και Κοινωνική Δικαιοσύνη*.

Η συνάντηση αυτή έρχεται στη συνέχεια της συνάντησης με θέμα *Ριζοσπαστικές Προσεγγίσεις στην Επιστήμη και Ιστορία των Επιστημών*, η οποία είχε πραγματοποιηθεί τον Ιούλιο 2004 και πάλι στο πλαίσιο των Σεμιναρίων της Ερμούπολης. Στην πρώτη αυτή συνάντηση συγκροτήθηκε ένα δίκτυο ερευνητών με βασικό ενοποιητικό στοιχείο τη βούληση για τη θεωρητική ανασυγκρότηση της ριζοσπαστικής προοπτικής στην επιστήμη και στην εκπαίδευση. Το δίκτυο αυτό εκδίδει το περιοδικό *Κριτική επιστήμη και εκπαίδευση* το οποίο έχει ως κύριο σκοπό την παρουσίαση των εργασιών των συναντήσεων της Ερμούπολης.

Στη συνάντηση του 2005 παρουσιάστηκαν οι εξής εισηγήσεις: Γ. Πετράκη, "Οι κοινωνικές τάξεις ως πολιτικό και θεωρητικό διακύβευμα". Γ. Κατσιαμπούρα, "Νεοελληνικός Διαφωτισμός: ο χειραφετητικός ρόλος των επιστημών". Θ. Νικολαΐδης, "Ιεραρχία

στα επιστημονικά ιδρύματα της Ρωσίας μετά την επανάσταση". Χ. Λεμονίδης, "Τα Μαθηματικά της Φύσης και της ζωής". Α. Χρονάκη, "Η αβάστακτη 'αθωότητα' των μαθηματικών και της τεχνολογίας στο σχολείο: Ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης και αναλυτικά προγράμματα". Δ. Χασάπης, "Μαθηματική Εκπαίδευση και κοινωνική ανισότητα". Ε. Κολέζα, "Μαθηματικά για όλους; Η κρυφή γοητεία των κοινωνικών μηνυμάτων στις μαθηματικές μεταρρυθμίσεις". Θ. Μπόκαρης, "Το αντιδραστήριο του Χημικού ως προϊόν κοινωνικής πρακτικής". Λ. Λάκκα, "Ο Ζακ Μονό για τον νετερμινισμό". Φ. Ασημακοπούλου, "Ο μύθος του Αρίου". Ε. Μπισάκης, "Οι σύγχρονες θεωρίες της φυσικής και της κοσμολογίας πηγή ενός επιστημονικοφανούς μυστικισμού". Γ. Παπαδάτος, "Επιστημονική Αντικειμενικότητα και Κοινωνική Δικαιοσύνη: Συνθέσεις και Αντιπαραθέσεις". Π. Πανταζής, "Μπορεί η ψυχολογία να ενδιαφερθεί για την ανθρώπινη ευμάρεια;". Ε. Παπαδημητρίου, "Τα όρια και οι δυνατότητες της Επιστήμης". Δ. Πολυκάρπου, Κ. Παπαγεωργίου, Σ. Κόλλας, "Ο δρόμος προς την Επιστήμη Μεγάλης Κλίμακας — 'Big Science'". Δ. Στεφανής, Α. Γκιόλιας, Β. Γρηγορίου, "Κοινωνικές επιπτώσεις της μετάβασης στην Επιστήμη Μεγάλης Κλίμακας — 'Big Science'". Π. Πολίτης, "Κοινωνική και ταξική διάσταση της εκπαίδευσης από απόσταση: ερωτήματα και προβληματισμοί". Β. Τσελέφης, "Διδασκαλία Φυσικών Επιστημών με σκοπό την άρση αναγνωρισμένων αποκλεισμών: Τι διασώζεται από το περιεχόμενο". Λ. Χαλκιά, "Η κοινωνική λειτουργία της αισθητικής στη διδασκαλία των Φυσικών επιστημών". Κ. Σκορδούλης, "Ζητήματα Κοινωνικής και Περιβαλλοντικής Δικαιοσύνης".

Θύμιος Νικολαΐδης

Συριανό Ιστορικό Εργαστήρι

Όψεις της ιστορίας της Ερμούπολης

(Σεμινάρια της Ερμούπολης, 6-7 Ιουλίου 2005)

Η Σύρος και κυρίως η Ερμούπολη βρέθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες στο επίκεντρο των ιστορικών σπουδών. Η ξεχωριστή θέση της πόλης της Ερμούπολης στην ιστορία της ελληνικής οικονομίας, με το πλέγμα εμπορικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν σε αυτήν, η ξεχωριστή αρχιτεκτονική συγκρότηση της νησιωτικής αυτής πόλης και η πολιτιστική της διαδρομή οδήγησαν τη Σύρο και κυρίως την Ερμούπολη στο επίκεντρο των αναζητήσεων της σύγχρονης ιστορικής έρευνας. Παράλληλα η ενεργός και συνεχής εμπλοκή με τα Ερμουπολικά πράγματα ιστορικών, οι οποίοι συνδέθηκαν με μακροχρόνιους δεσμούς με την πόλη, επέτρεψαν να διασωθούν και να αναδειχθούν ο αρχαιακός πλούτος και τα κατάλοιπα του υλικού της πολιτισμού αλλά και να παραχθούν σημαντικές μελέτες γύρω από ζητήματα που αφορούν την ιστορία της. Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών με την πρωτοβουλία του να διοργανώσει μια ημερίδα για την ιστορία της Ερμούπολης επιδίωξε να παρουσιαστούν και να συζητη-

θούν προσεγγίσεις και μελέτες που γίνονται αυτή τη στιγμή, και με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σχετίζονται με την ιστορία της Σύρου.

Η θεματολογία των ανακοινώσεων που παρουσιάστηκαν καλύπτει ευρύ φάσμα των συριανών σπουδών. Η Σύρος στα νησολόγια και στα περιηγητικά κείμενα από τον 16ο έως τον 18ο αιώνα, οι οικογένειες του νησιού και οι ακίνητες περιουσίες τους στις αρχές του 19ου αιώνα, τα σχέδια και οι απαρχές του σχεδίου πόλης κατά τον αρχικό σχηματισμό της, τα δημογραφικά δεδομένα όπως προκύπτουν μέσα από τα δημοτολόγια και τα άλλα αρχειακά τεκμήρια του πλούσιου Δημοτικού Αρχείου, η βιομηχανία και ο κόσμος της εργασίας, τα εμπορικά και χρηματοπιστωτικά δίκτυα, το εμπόριο και η ναυτιλία, οι επικοινωνίες, η διακίνηση από και προς την πόλη της τεχνολογίας, η θέση και ενσωμάτωση της Ερμούπολης στους μεγάλους εθνικούς στόχους κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα, αλλά και η παρουσία της πόλης στην πεζογραφία και στην ποίηση, είτε ως χώρος δράσης είτε ως υπόβαθρο έμπνευσης των νεοελλήνων λογοτεχνών, αποτέλεσαν αντικείμενα συζήτησης τις δύο ημέρες που διήρκεσε η συνάντηση. Συμμετείχαν με ανακοινώσεις τους οι: Χριστίνα Αγριαντώνη, Ιόλη Βιγγοπούλου, Νάσια Γιακωβάκη, Δημήτρης Δημητρόπουλος, Χρήστος Λούκος, Μαρία Μαυροειδή, Ματίνα Ναούμη, Βασίλης Παναγιωτόπουλος, Γιάννης Παπαθεοδώρου, Κατερίνα Παπακωνσταντίνου, Λήδα Παπαστεφανάκη, Αλέξης Πολίτης, Ουρανία Πολυκανδριώτη, Γιώργος Τόλιας, Αγγελική Φενερλή, Τζελίνα Χαρλαύτη.

Ήδη, μετά από πρόταση του διευθυντή του ΚΝΕ, Πασχάλη Κιτρομηλίδη, έχει αρχίσει η προετοιμασία για την έκδοση των Πρακτικών της συνάντησης, τα οποία θα ενταχθούν στο εκδοτικό πρόγραμμα του ΚΝΕ συνεχίζοντας τη μακρά και πολύπλευρη δραστηριότητα του Ινστιτούτου στη Σύρο.

Δημήτρης Δημητρόπουλος